

การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน
ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

A STUDY OF ESSENTIAL REQUIREMENTS FOR IMPROVEMENT OF LEARNING AND
TEACHING ARRANGEMENT EFFICIENCY FOR TEACHING AND VOCATIONAL TRAINEES OF
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

รณิดา เชยชุ่ม
Ranida Cheuychoom

หลักสูตรมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2) เปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน จำแนกตามคณะ และประเภทของโรงเรียน และ 3) ศึกษาข้อเสนอในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตร กศ.บ. 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 และอยู่ระหว่างการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน จำนวน 99 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้: ปรัชญาการศึกษา (2) สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้: จิตวิทยาสำหรับครู และ (3) สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้: การประกันคุณภาพการศึกษา 2) นิสิตที่เรียนในคณะต่างกัน และฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนต่างประเภทกัน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ข้อเสนอรูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนที่นิสิตเห็นว่าเหมาะสม คือ การจัดกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมสื่อความหมาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม การสอนแบบสาธิตและปฏิบัติ การคิดค้นสื่อและคิตกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ

ABSTRACT

The objectives of this research are to 1) study essential requirements for improvement of learning and teaching arrangement efficiency for teaching and vocational Trainees of Srinakharinwirot University, 2) compare essential requirements for improvement of learning and teaching arrangement efficiency categorized by faculties and

types of schools, and 3) study recommendations for improvement of learning and teaching arrangement efficiency of a sample group comprised of 99 fifth-year students from the 5-year Bachelor of Education Course. A set of Questionnaire on Essential Requirements for Improvement of Learning and Teaching Arrangement Efficiency was used as an instrument for data collection.

The research result found that: 1) the first three essential requirements for improvement of learning and teaching arrangement efficiency for teaching and vocational Trainees of Srinakharinwirot University are (1) Efficiency on Knowledge Standard: Educational Philosophy, (2) Efficiency on Knowledge Standard: Teacher Psychology, and (3) Efficiency on Knowledge Standard: Education Quality Assurance; 2) teaching trainees from different faculties carrying out teaching and vocational Traineeship in different types of schools have significantly different essential requirements at the 0.05 level of statistical significance; and 3) appropriate types of improvement of learning and teaching arrangement efficiency, as perceived by the teaching trainees, include group activities, communicative activities, learning by games, demonstrative and practical teaching, and an interesting approach for development of communicating means as well as learning and teaching activities.

คำสำคัญ

ความต้องการจำเป็น สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน

Keywords

Needs Assessment, Learning and Teaching Arrangement Efficiency

ความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต หมวดวิชาชีพครู (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2553) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดให้บัณฑิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 5 ต้องฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อบูรณาการความรู้ทั้งหมดมาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา โดยกรอบภารกิจการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพประกอบด้วย 1) การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน 2) การพัฒนาบทเรียนและหลักสูตรสถานศึกษา 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาและแก้ปัญหาของผู้เรียน 4) การทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและ/หรือพัฒนาผู้เรียน 5) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพและงานบริการของโรงเรียน 6) การศึกษาและบริการชุมชน 7) การทำโครงการทางวิชาการ 8) การปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายโดยชอบจากสถานศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์ มศว., 2556)

ครูเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาของไทย จึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชี่ยวชาญ และสามารถ

ประพจน์ปฏิบัติตนได้อย่างมีคุณภาพเหมาะสมกับการประกอบวิชาชีพ ดังพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 มาตรา 49 ที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพไว้ 3 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน แต่ มาตรฐานมีความหมายดังต่อไปนี้

1) มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ หมายถึง ข้อกำหนดสำหรับผู้ที่จะเข้ามาประกอบวิชาชีพ จะต้องมีความรู้และประสบการณ์วิชาชีพเพียงพอที่จะประกอบวิชาชีพ จึงจะสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงว่าเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์พร้อมที่จะประกอบวิชาชีพทางการศึกษาได้

2) มาตรฐานการปฏิบัติงาน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในวิชาชีพให้เกิดผลเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด พร้อมกับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ ทั้งความชำนาญเฉพาะด้านและความชำนาญตามลำดับคุณภาพของมาตรฐานการปฏิบัติงาน หรืออย่างน้อยจะต้องมีการพัฒนาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่ามีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญ เพียงพอที่จะดำรงสถานภาพของการประกอบวิชาชีพต่อไปได้หรือไม่ นั่นก็คือการกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องต่อใบอนุญาตทุก ๆ 5 ปี

3) มาตรฐานการปฏิบัติตน หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประพฤติตนของผู้ประกอบวิชาชีพ โดยมีจรรยาบรรณของวิชาชีพเป็นแนวทางและข้อพึงระวังในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียง ฐานะ เกียรติ และศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพ ตามแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพที่คุรุสากำหนด

สำหรับงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาความต้องการจำเป็นของนิสิตที่อยู่ระหว่างปฏิบัติการสอน และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของครู โดยยึดตาม มาตรฐานความรู้และมาตรฐานการปฏิบัติงานของคุรุสภาที่กำหนดขึ้นในข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2548 หมวด 1 มาตรฐานความรู้และ ประสบการณ์วิชาชีพ และหมวด 2 มาตรฐานการปฏิบัติงาน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

สมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สมรรถนะใดบ้างที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิต ฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม คณะ และประเภทของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน สำหรับนิสิตฝึก ปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตร กศ.บ. 5 ปี คณะศึกษาศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะพลศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 และอยู่ระหว่างการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน จำนวน 696 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ หลักสูตร กศ.บ. 5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 5 และอยู่ระหว่างการปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียน จำนวน 99 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ (2544) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อน ± 10 โดยสุ่มครอบคลุมนิสิตที่ฝึกประสบการณ์สอนในโรงเรียน 3 สังกัด คือ โรงเรียนเอกชน โรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนสาธิต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ คณะที่นิสิตสังกัด และประเภทโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตอนที่ 2 ความต้องการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน จำนวน 36 ข้อ โดยเป็นแบบสอบถามแบบตอบสนองคู่ (Dual Response) กำหนดเกณฑ์สภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับข้อความนั้นใน 5 ระดับ ดังนี้ 5 หมายถึง มีระดับสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับข้อความในระดับมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 81-100) 4 หมายถึง มีระดับสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับข้อความในระดับมาก (คิดเป็นร้อยละ 61-80) 3 หมายถึง มีระดับสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับข้อความในระดับปานกลาง (คิดเป็นร้อยละ 41-60) 2 หมายถึง มีระดับสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับข้อความในระดับน้อย (คิดเป็นร้อยละ 21-40) และ 1 หมายถึง มีระดับสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับข้อความในระดับน้อยที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 0-20) สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้นิสิตเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและวิจัยการศึกษา จำนวน 3 คน ประเมินความเที่ยงตรงตามเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.5 ทุกข้อคำถาม (IOC = 1.00) และค่าความเชื่อมั่นคำนวณจากข้อมูลที่เก็บจริงได้เท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้จัดส่งแบบสอบถามให้นิสิตทุกคน จำนวน 696 คนทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ในระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 อัตราการตอบกลับเท่ากับร้อยละ 14.22

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น PNI_{modified} และการทดสอบค่าเอฟ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการศึกษาพบว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน
ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3 อันดับแรก
ได้แก่ 1) สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้ ข้อย่อยที่ 1.2 ปรัชญาการศึกษา 2) สมรรถนะด้าน
มาตรฐานความรู้ ข้อย่อยที่ 1.4 จิตวิทยาสำหรับครู และ 3) สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้ ข้อย่อย
ที่ 1.10 การประกันคุณภาพการศึกษา รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน (n=99)

สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน	PNI _{modified}	ลำดับ	
1. สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้	0.27	-	
1.1. ความเป็นครู	0.26	7	
1.2 ปรัชญาการศึกษา	0.47	1	
1.3 ภาษาและวัฒนธรรม	0.27	6	
1.4 จิตวิทยาสำหรับครู	0.34	2	
1.5 หลักสูตร	0.30	4	
1.6 การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	0.25	8	
1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	0.28	5	
1.8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	0.21	10	
1.9 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	0.23	9	
1.10 การประกันคุณภาพการศึกษา	0.33	3	
1.11 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	0.12	11	
2. สมรรถนะด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน	0.20	-	

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสภาพที่ควรจะเป็น และสภาพที่เป็นจริงของสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน (n=99)

สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน	สภาพที่ควรจะเป็น			สภาพที่เป็นจริง			PNI _{modified}
	M	S	แปลผล	M	S	แปลผล	
1. สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้	4.64	0.50	มากที่สุด	3.65	0.55	มาก	0.27
1.1. ความเป็นครู	4.74	0.44	มากที่สุด	3.77	0.53	มาก	0.26
1.1.1 รอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน เพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้	4.73	0.51	มากที่สุด	3.43	0.64	มาก	0.38
1.1.2 แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารความรู้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	4.69	0.57	มากที่สุด	3.63	0.76	มาก	0.29
1.1.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน	4.72	0.55	มากที่สุด	3.92	0.70	มาก	0.20
1.1.4 มีจิตวิญญาณความเป็นครู	4.82	0.41	มากที่สุด	4.08	0.79	มาก	0.18
1.2 ประสิทธิภาพการศึกษา	4.49	0.61	มาก	3.06	0.75	ปานกลาง	0.47
1.2.1 ประยุกต์ใช้ประสิทธิภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษา	4.47	0.63	มาก	3.13	0.81	ปานกลาง	0.43
1.2.2 วิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	4.52	0.66	มากที่สุด	3.00	0.83	ปานกลาง	0.51
1.3 ภาษาและวัฒนธรรม	4.63	0.57	มากที่สุด	3.66	0.76	มาก	0.27
1.3.1 สามารถใช้ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนภาษาไทย และภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อความหมายอย่างถูกต้อง	4.64	0.61	มากที่สุด	3.44	0.93	ปานกลาง	0.35
1.3.2 ใช้ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ	4.62	0.63	มากที่สุด	3.88	0.85	มาก	0.19
1.4 จิตวิทยาสำหรับครู	4.66	0.58	มากที่สุด	3.47	0.67	ปานกลาง	0.34
1.4.1 สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	4.66	0.63	มากที่สุด	3.88	0.79	มาก	0.20
1.4.2 ใช้จิตวิทยาเพื่อความเข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ	4.67	0.59	มาก	3.06	0.88	ปานกลาง	0.53

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน	สภาพที่ควรจะเป็น			สภาพที่เป็นจริง			PNI _{modified}
	M	S	แปลผล	M	S	แปลผล	
1.5 หลักสูตร	4.45	0.70	มาก	3.43	0.69	มาก	0.30
1.5.1 วิเคราะห์หลักสูตรและสามารถจัดทำหลักสูตรได้	4.45	0.73	มาก	3.01	0.89	ปานกลาง	0.48
1.5.2 ปฏิบัติการประเมินหลักสูตรและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตร	4.44	0.72	มาก	3.85	0.80	มาก	0.15
1.6 การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	4.69	0.52	มากที่สุด	3.74	0.79	มาก	0.25
1.6.1 สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง	4.67	0.61	มากที่สุด	3.78	0.94	มาก	0.24
1.6.2 สามารถสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.70	0.54	มากที่สุด	3.73	0.84	มาก	0.26
1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	4.61	0.65	มากที่สุด	3.61	0.92	มาก	0.28
1.7.1 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน	4.60	0.67	มากที่สุด	3.53	0.99	มาก	0.30
1.7.2 สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน	4.63	0.66	มากที่สุด	3.69	0.98	มาก	0.25
1.8 นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	4.63	0.63	มากที่สุด	3.84	0.81	มาก	0.21
1.8.1 ประยุกต์ใช้ และประเมินสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้	4.63	0.68	มากที่สุด	3.75	0.88	มาก	0.23
1.8.2 สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร	4.64	0.63	มากที่สุด	3.91	0.92	มาก	0.19
1.9 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.68	0.55	มากที่สุด	3.82	0.77	มาก	0.23
1.9.1 สามารถวัดและประเมินผลได้	4.70	0.56	มากที่สุด	3.91	0.87	มาก	0.20
1.9.2 สามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียน	4.66	0.59	มากที่สุด	3.73	0.82	มาก	0.25

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน	สภาพที่ควรจะเป็น			สภาพที่เป็นจริง			PNI _{modified}
	M	S	แปลผล	M	S	แปลผล	
1.10 การประกันคุณภาพการศึกษา	4.62	0.58	มากที่สุด	3.48	0.70	ปานกลาง	0.33
1.10.1 สามารถจัดการคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง	4.62	0.60	มากที่สุด	3.49	0.72	ปานกลาง	0.32
1.10.2 สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้	4.63	0.62	มากที่สุด	3.47	0.79	ปานกลาง	0.33
1.11 คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	4.79	0.49	มากที่สุด	4.29	0.72	มาก	0.12
1.11.1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจิตสำนึกสาธารณะ และเสียสละให้สังคม	4.76	0.58	มากที่สุด	4.27	0.77	มาก	0.11
1.11.2 ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ	4.83	0.48	มากที่สุด	4.31	0.80	มาก	0.12
2. สมรรถนะด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน	4.69	0.47	มากที่สุด	3.90	0.59	มาก	0.20
2.1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ	4.64	0.54	มากที่สุด	3.93	0.96	มาก	0.18
2.2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน	4.73	0.49	มากที่สุด	4.26	0.72	มาก	0.11
2.3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ	4.76	0.48	มากที่สุด	4.10	0.79	มาก	0.16
2.4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง	4.68	0.59	มากที่สุด	3.91	0.87	มาก	0.20
2.5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ	4.76	0.48	มากที่สุด	3.88	0.82	มาก	0.23
2.6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน	4.74	0.53	มากที่สุด	3.84	0.87	มาก	0.23
2.7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ	4.60	0.65	มากที่สุด	3.58	0.91	มาก	0.28
2.8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน	4.75	0.50	มากที่สุด	4.15	0.80	มาก	0.14

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน	สภาพที่ควรจะเป็น			สภาพที่เป็นจริง			PNI _{modified}
	M	S	แปลผล	M	S	แปลผล	
29 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์	4.69	0.55	มากที่สุด	3.94	0.94	มาก	0.19
2.10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์	4.64	0.60	มากที่สุด	3.54	1.00	มาก	0.31
2.11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา	4.63	0.62	มากที่สุด	3.83	0.82	มาก	0.21
2.12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์	4.67	0.59	มากที่สุด	3.80	0.80	มาก	0.23

2. ผลการเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามคณะ และประเภทของโรงเรียน

ผลการเปรียบเทียบความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตาม คณะ และประเภทของโรงเรียน พบว่า นิสิตที่เรียนในคณะต่างกัน และฝึกปฏิบัติการสอนและฝึก ประสบการณ์วิชาชีพในโรงเรียนต่างประเภทกัน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการ จัดการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย PNI_{modified} จำแนกตามคณะ และประเภทโรงเรียน (n=99)

สมรรถนะการจัดการเรียนการสอน	คณะ		ประเภทโรงเรียน	
	F	p	F	p
1. สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้	1.279	.281	.015	.985
1.1. ความเป็นครู	2.030	.082	.618	.541
1.2. ปรัชญาการศึกษา	.659	.656	.011	.989
1.3. ภาษาและวัฒนธรรม	.884	.495	1.196	.307
1.4. จิตวิทยาสำหรับครู	.311	.905	.378	.686
1.5. หลักสูตร	1.910	.100	.827	.440
1.6. การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน	1.253	.291	1.950	.148
1.7. การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	1.301	.270	.174	.841
1.8. นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา	.934	.463	.923	.401
1.9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	1.240	.297	.486	.617
1.10. การประกันคุณภาพการศึกษา	.984	.432	1.657	.196
1.11. คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ	1.661	.152	1.399	.252
2. สมรรถนะด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน	2.198	.062	.011	.989

หมายเหตุ คณะจำแนกเป็น ศึกษาศาสตร์, สังคมศึกษา, มนุษยศาสตร์, ศิลปกรรมศาสตร์, พลศึกษา, วิทยาศาสตร์ ประเภทโรงเรียนจำแนกเป็น โรงเรียนเอกชน, โรงเรียนรัฐบาล, โรงเรียนสาธิต

3. ข้อเสนอในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน สำหรับนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นิสิตส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการควบคุมชั้นเรียน นักเรียนไม่สนใจเรียน ขาดวินัย

“การควบคุมชั้นเรียน ยังไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากจะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ดีเท่าที่ควร มีนักเรียนที่ตั้งใจเรียนบ้าง แต่มีบางส่วนที่ไม่สนใจเรียนเลยคะ”

(นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนรัฐบาล)

“ผู้เรียนขาดสมาธิในการเรียน อาจเพราะคุ้นชินกับการมีพฤติกรรมที่ขาดระเบียบวินัยในชั้นเรียน เช่น เล่นสมาร์ทโฟน ใส่หูฟัง หันหลังให้อาจารย์ผู้สอน และรับประทานอาหารในห้องเรียน เป็นต้น”

(นิสิตคณะสังคมศาสตร์ ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนรัฐบาล)

“นักเรียนบางคนยังไม่สนใจต่อการเรียนการสอนเท่าที่ควร และสื่อเทคโนโลยียังไม่ถึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการทำสื่อการสอน”

(นิสิตคณะมนุษยศาสตร์ ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนเอกชน)

“ครูที่เลี้ยงจำกัดความคิด และบังคับให้สอนในวิธีของเขาจนรู้สึกฝืนตนเอง ทำให้ในบางครั้งไม่สามารถปรับเปลี่ยนการควบคุมชั้นเรียนและการจัดการในชั้นเรียนให้ประสิทธิภาพมากขึ้นได้”

(นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนสาธิต)

ทั้งนี้รูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนที่นิสิตเห็นว่าเหมาะสม คือ การจัดกิจกรรมกลุ่ม กิจกรรมสื่อความหมาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้เกม การสอนแบบสาธิตและปฏิบัติ การคิดค้นสื่อและคิดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจ

“การเล่นเกมที่สอดแทรกไปด้วยเนื้อหาที่เรียน เพราะเด็กส่วนใหญ่ชอบการแข่งขัน หรือการใช้การเสริมแรงทางบวก เพื่อสร้างความกระตือรือร้นให้นักเรียน เช่น ตราปั๊ม หรือสมุดสะสมดาว”

(นิสิตคณะวิทยาศาสตร์ ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนรัฐบาล)

“ใช้สื่อที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจเด็กโดยสร้างแรงจูงใจ ใช้เทคนิคทางจิตวิทยา เพื่อให้เขาเห็นความสำคัญของกิจกรรมครับ”

(นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ฝึกปฏิบัติในโรงเรียนรัฐบาล)

นอกจากนี้นิสิตบางคนเสนอว่าควรจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ และสังเกตการณ์การสอนจากผู้มีประสบการณ์

อภิปรายผล

1. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันดับแรก ได้แก่ สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้ ข้อย่อยที่ 1.2 ปรัชญาการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษา และการวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน อันเป็นสมรรถนะที่นิสิตเห็นว่ามีค่าสำคัญแต่ยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามสิ่งที่ควรจะเป็น ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของสำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2554) ที่ว่าความรู้เหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นสิ่งจำเป็นที่มนุษย์จะต้องเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตัวเองให้มีสติปัญญา มีเหตุผล มีความดี มีคุณธรรม มีระเบียบวินัย กลายเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ ครูอาจารย์ที่สอนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์เคร่งครัดในเรื่องการพัฒนาให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย และมีความประพฤติดี หลักในการจัดหลักสูตรในมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้นิสิตนักศึกษาเรียนในส่วนที่เรียกว่าวิชาศิลปศาสตร์หรือวิชาศึกษาทั่วไป (General Education) ที่นิสิต ปี 1 ปี 2 จะต้องเรียนทุกมหาวิทยาลัย ทั้งนี้คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกำหนดให้นิสิตชั้นปีที่ 2 ต้องเรียนวิชา ศษ 211 กระบวนทัศน์ทางการศึกษา จำนวน 3(3-0-6) หน่วยกิต ซึ่งเชื่อมโยงปรัชญาเข้ากับแนวคิดของการศึกษาในแต่ละยุคสมัย (มหาวิทยาลัย-ศรีนครินทรวิโรฒ, 2553) ลักษณะการจัดการเรียนการสอนออกแบบให้เป็นบรรยาย 3 ชั่วโมง และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 6 ชั่วโมง ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ไม่ลงลึกถึงการประยุกต์ใช้และวิเคราะห์มากเท่าที่ควร

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันดับที่สอง ได้แก่ สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้ ข้อย่อยที่ 1.4 จิตวิทยาสำหรับครู ซึ่งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกำหนดให้นิสิตชั้นปีที่ 2 ต้องเรียนวิชา ศษ 241 จิตวิทยาสำหรับครู จำนวน 3(2-2-5) หน่วยกิต ลักษณะการจัดการเรียนการสอนออกแบบให้เป็นบรรยาย 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ 2 ชั่วโมง และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 5 ชั่วโมง โดยมุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553) อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาจะลงถึงขั้นปฏิบัติ แต่เมื่อนิสิตได้ฝึกปฏิบัติการสอนในโรงเรียนจริง ข้อมูลเชิงคุณภาพกลับพบว่านิสิตส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการควบคุมชั้นเรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่ได้รับเสียงสะท้อนมากกว่าปัญหาอื่น ๆ

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอน ของนิสิตฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อันดับที่สอง ได้แก่ สมรรถนะด้านมาตรฐานความรู้ ข้อย่อยที่ 1.10 การประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กำหนดเป็นวิชาเลือกสำหรับนิสิตชั้นปีที่ 3 สามารถเลือกเรียนวิชา ศษ 361 การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 3(2-2-5) หน่วยกิต ลักษณะการจัดการเรียนการสอนออกแบบให้เป็นบรรยาย 2 ชั่วโมง ปฏิบัติ 2 ชั่วโมง และศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 5 ชั่วโมง (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2553) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนิสิตสามารถเลือกเรียนไม่น้อยกว่า 2 หน่วยกิต ทั้งยังมีวิชาเลือกหลากหลาย นิสิตส่วนใหญ่จึงไม่ได้เลือกเรียนวิชาการประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้ไม่มีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนการสอนวิชา ศษ 211 กระบวนทัศน์ทางการศึกษา จำนวน 3(3-0-6) หน่วยกิต ควรปรับจากการสอนเน้นทฤษฎี เป็นการวิเคราะห์ วิพากษ์ ปฏิบัติประยุกต์ใช้ให้มากยิ่งขึ้น เชื่อมโยงสู่การวิเคราะห์เกี่ยวกับการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. การจัดการเรียนการสอนวิชา ศษ 241 จิตวิทยาสำหรับครู จำนวน 3(2-2-5) หน่วยกิต ควรเน้นการปฏิบัติจริงมากยิ่งขึ้น และในการสัมมนาระหว่างฝึกปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ ซึ่งกำหนดจัดขึ้นระหว่างภาคเรียนหลังจากนิสิตได้ลงมือปฏิบัติจริงไประยะหนึ่งแล้ว ฝ่ายจัด สัมมนาควรมีช่วงในการบรรยายและ/หรืออบรมปฏิบัติการเสริมเทคนิควิธี และตอบข้อซักถามของ นิสิต เกี่ยวกับวิธีให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และการใช้จิตวิทยาเพื่อความ เข้าใจและสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
3. ควรจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเสริมให้นิสิตได้มี ความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดการคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมประเมินคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้

บรรณานุกรม

- คณะศึกษาศาสตร์ มศว. (2556). **คู่มือวิชา ศษ 591, 592 การปฏิบัติการสอนและฝึกประสบการณ์ วิชาชีพ 1, 2**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2553). **มคอ.2 หลักสูตรการศึกษบัณฑิต หมวดวิชาชีพครู (หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2553)**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุข. (2544). **การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม สำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บุญศิริการพิมพ์.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2554). “ปรัชญาการศึกษาลัทธิรัตนตรนิยม,” ใน **สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เนื่องในมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ พุทธศักราช 2554**. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.